

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

RUBRICERING
Staatssecretaris Fin en SZW

nota

bewindspersonenoverleg ALO-kop statushouders

Akkoord ☐

1 Status nota

Ter besluitvorming door stas Fin en stas SZW

2 Aanleiding

Op woensdag 4 april van 17.00 – 17.45 uur heeft u een bewindspersonenoverleg over het toekennen van de alleenstaande ouderkop (ALO-kop) voor statushouders. Het overleg is een vervolg op een eerder bwp-overleg begin december. Doel van het overleg is een besluit te nemen over:

- 1) een uitwerking van de structurele oplossing voor deze problematiek,
- 2) de wijze van afhandelen van lopende gevallen tot het moment dat een structurele oplossing gerealiseerd is,
- 3) de communicatie met maatschappelijke organisaties.

3 Beslispunten

Beslispunt 1

Structurele oplossing

- Werkt u samen met uw collega van BZK aan de optie van het aanpassen van de BRP, zodat ook partners in het buitenland zonder bsn geregistreerd kunnen worden, of kiest u voor de oplossing om het systeem bij B/T aan te passen, zodat toeslaggerechtigden een apart verzoek voor de ALO-kop moeten indienen?

Beslispunt 2

Bestaande groep statushouders (lopende gevallen)

- Kiest u voor het terugvorderen van de ten onrechte verstrekte ALO-kop bij de lopende gevallen, conform de verplichting in de Awir of creëert u een wettelijke basis om bij deze groep niet terug te hoeven vorderen?
- In de uitwerking wordt een onderscheid gemaakt tussen gevallen uit toeslagjaar 2015 (al definitief toegekend, DT door B/T) en de jaren 2016 en 2017 (nog niet DT door B/T).

RUBRICERING

Directie Stelsel en
Volksverzekeringen
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB
regelingen

Contactpersoon

T 070

@minszw.nl

Datum

Onze referentie

2018-0000059334

Pagina 1 van 5

Uitwerking besispunt 1

In het vorige bewindspersonenoverleg heeft u afgesproken dat in de toekomst de uitvoering aangepast moet worden opdat statushouders met een partner die nog in het buitenland verblijft niet meer ten onrechte ALO-kop ontvangen. Fin en SZW hebben gezamenlijk onderzocht op welke wijze dit kan. 2 opties resteren:

- Aanpassing door BZK van de BRP zodat ook partners in het buitenland geregistreerd worden in de BRP en een (tijdelijk) BSN krijgen. **PM uitkomst overleg BZK**
- Aanpassing van de systemen bij B/T zodat B/T ook bij partners zonder BSN kindgebonden budget zonder ALO-kop kan uitbetalen. Om deze wijziging te realiseren moet worden ingegrepen in het hart van het toeslagensysteem. Het betreft daarmee een ingrijpende wijziging. Essentieel is dat toeslaggerechtigden straks een apart verzoek voor de ALO-kop moet indienen. Een eerste impactanalyse wijst uit dat de wijziging voorlopig eenmalig zo'n 1 mln euro gaat kosten en dat deze per 1 januari 2020 gerealiseerd kan worden. Om uitsluitel te geven over de uitvoeringsconsequenties, - kosten en mogelijke invoeringsdatum moet – zoals gebruikelijk – een uitvoeringstoets worden gedaan.

Advies 1: PM

Uitwerking besispunt 2

Tot aan het moment dat de structurele oplossing gerealiseerd kan worden, blijft de B/T (het voorschot op) de ALO-kop verstrekken aan statushouders (waarvan de partner nog in het land van herkomst verblijft) via het voorschot kindgebonden budget zonder dat zij deze hebben aangevraagd en zonder dat zij hierop recht hebben. Er zijn nu geen mogelijkheden om dit geautomatiseerde systeem stop te zetten omdat de nareizende partner van de statushouders zonder BSN niet onderkend kan worden door B/T.

PM aantallen PM (Belastingdienst/Toeslagen) + gevoel hoogte van de opgelopen bedrag van ten onrechte ontvangen alokop hoeveel DT's er nu al zijn aangehouden?

Besloten dient te worden hoe deze gevallen afgehandeld worden. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen toekenningen over 2015 en toekenningen over latere jaren.

Toekenningen 2015

De ALO-kop die ten onrechte over het toeslagjaar 2015 is verstrekt aan statushouders met een nog in het land van herkomst verblijvende partner, is inmiddels definitief vastgesteld. Op basis van het bestaande wettelijke kader dat daarvoor de beleidsruimte biedt zullen de definitieve vaststellingen over 2015 niet herzien worden door de B/T als op een later moment alsnog de partner nareist en in beeld komt. Deze statushouders die in 2015 ten onrechte ALO-kop hebben ontvangen, houden deze dus¹.

¹ Daarnaast is er een groep statushouders die in 2015 ALO-kop heeft ontvangen en van wie de partner al voor het definitief vaststellen in beeld is gekomen. In die gevallen heeft de BD/T wel een terugvordering opgestart. Deze terugvorderingen worden aangehouden in afwachting van politieke besluitvorming.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WvB en andere SVB
regelingen

Datum

Onze referentie
2019-0000059334

Met opmerkingen ☐ Daar is m.i. dan ook een wijziging van de Wet op het kindgebonden budget voor nodig

Met opmerkingen ☐ Belangrijk om wat facts en figures op te nemen om bewindslieden een kwantitatief gevoel van de problematiek te geven

Met opmerkingen ☐ Het is op zich wel een beleidskeuze om niet te herzien. Maar dat is verdedigbaar binnen de huidige wettelijke kaders (we hoeven niet persé te herzien)

Met opmerkingen ☐ Opmerking bij voetnoot, laatste zin: graag duidelijk maken dat deze gevallen de besluitvorming mbt toekenningen 2016 e.v. volgt

Toekenningen 2016 e.v.

De ALO-kop over 2016 en latere jaren is nog niet definitief vastgesteld. Volgens het huidige wettelijke kader dient de B/T over deze jaren – gegeven het feit dat er een partner is- een onterecht verstrekte ALO-kop bij de definitieve vaststelling van het recht op kindgebonden budget terug te vorderen. Gezien de lopende discussie zijn de definitieve vaststellingen voor 2016 aangehouden. In een aantal gevallen is gedurende deze periode van aanhouding een partner nagereisd.

De argumenten voor en tegen terugvorderen van ten onrechte verstrekte ALO-kop over 2016 en verder zijn als volgt:

Terugvorderen ALO-kop

- Onlosmakelijk verbonden met uitgangspunten en doelstellingen van de Awir is het gegeven dat als bij de definitieve vaststelling van het toeslagrecht blijkt er sprake is van ten onrechte uitgekeerde toeslagen een terugvordering ontstaat op de ontvanger. Niet terugvorderen is dus in strijd met het huidige wettelijke regime. Er is een aparte wettelijke basis nodig om de ALO-kop niet terug te vorderen.
- De vraag is of de problematiek van deze, in omvang gezien relatief beperkte groep toeslagontvangers, een wetwijziging rechtvaardigt. **PM Hoe zou die wettelijke aanpassing er precies uitzien? Aanpassing van welke wetgeving specifiek? Zijn SZW en FIN hier eensluidend over? Belangrijk voor beide bewindspersonen om dit duidelijk te hebben).**
- De statushouders worden, net als andere burgers van wie toeslag wordt teruggevorderd, behandeld volgens het huidige wettelijk kader. Dit betekent dat de statushouders een terugvordering wordt opgelegd met de mogelijkheid van een betalingsregeling naar draagkracht op basis van betalingscapaciteit. Gelet op de geringe betalingcapaciteit van de statushouder zal dit in veel gevallen leiden tot "invordering niet langer bemoeilijken" of te wel materieel kwijtschelden. Statushouders met voldoende betalingscapaciteit moeten wel (deels) ~~moeten~~ terug betalen; ~~die alle~~ statushouders worden dan gelijk behandeld als andere toeslaggerechtigden die ten onrechte een toeslag ~~heeft~~hebben ontvangen.
- Informatie over de eerste jaren van statushouders in Nederland laat zien dat de statushouders vaak op een bijstandsuitkering zijn aangewezen en daarmee geringe betaalcapaciteit hebben. Bezien kan worden op welke wijze het proces van begeleiding naar een betalingsregeling zo klantvriendelijk mogelijk ingericht kan worden (bijvoorbeeld door nauwe afstemming met Vluchtelingenwerk).

Niet terugvorderen ALO-kop

- De ALO-kop wordt over het algemeen automatisch toegekend² als onderdeel van het voorschot kindgebonden budget zonder dat

² Als de betrokkene bij B/T bekend is met een andere toeslag wordt het kindgebonden budget (inclusief de ALO-kop) automatisch toegekend. In andere gevallen dient het kindgebonden budget aangevraagd te worden. In dat geval kunnen zij het niet juist aanvragen omdat zij geen BSN voor de partner kunnen krijgen.

Directie Stelsel en Volksverzekeringen
Taakveld Volksverzekeringen,
WvB en andere SVB
regelingen

Datum

Onze referentie
2019-0000059334

Met opmerkingen ☐ : Meest voor de hand liggend is een hardheidsclausuleachtige bepaling in de Awir die onze minister de bevoegdheid geeft (in samenspraak met de ministers van de beleidsdepartementen) af te zien van terugvordering in bepaalde gevallen/groepen van gevallen (aan te wijzen bij ministeriele regeling)

Vormgeving zal ook afhangen van de uitvoerbaarheid. Kun je überhaupt voorkomen dat een terugvordering wordt verstuurd?

Met opmerkingen ☐ : Regeling zal aanzuigende werking hebben

hiervoor een aanvraag wordt gedaan. Bovendien wordt de ALO-kop als onderdeel van het kindgebonden budget uitbetaald en is deze niet eenvoudig apart herkenbaar voor de ontvanger. Het is betrokkenen dus niet te verwijten dat zij ten onrechte ALO-kop ontvingen;

- De problematiek is al geruime tijd bekend bij B/T, Financiën en SZW; Het betreft een groep burgers in een relatief kwetsbare positie voor wie een omvangrijke terugvordering kan leiden tot problematische schulden.

Risico's precedentwerking bij niet terugvorderen

- Indien niet wordt teruggevorderd schept dat naar de toekomst toe voor andere, afgebakende groepen mogelijk een precedent. Zij gaan zich wellicht ook beroepen op dit besluit ten aanzien van de statushouders om te bewerkstelligen dat zij ook geen terugvordering op hun naam krijgen. Ook kan niet uitgesloten worden dat burgers die in het verleden met terugvorderingen geconfronteerd worden vragen om een zelfde behandeling. Daarin ondersteund door organisaties als BOinK en de Nationale ombudsman.
- **PM In aansluiting op het vorige punt: kunnen andere toeslaggerechtigden die ten onrechte ontvangen toeslagen dienen terug te betalen, zich beroepen op het gelijkheidsbeginsel en een zelfde behandeling als deze groep statushouders eisen? Hoe realistisch is dat? Groot, beperkt?**

Advies 2:

U wordt geadviseerd in te stemmen met de lijn: ~~Om voor de~~ toeslagjaren 2016 en verder tot aan het moment van de invoering van de structurele oplossing wel terug te vorderen. Daarbij wordt door B/T, in samenwerking met Vluchtelingenwerk, maximaal ingezet op ondersteuning van de statushouders bij het vaststellen van hun betaalcapaciteit.

3. Communicatie met maatschappelijke organisaties

- De problematiek staat in de belangstelling van uiteenlopende maatschappelijke organisaties (Vluchtelingenwerk, COA, VNG, Nationale ombudsman). Met enige regelmaat informeren zij bij B/T en departementen naar een oplossing.

Advies 3

Wij adviseren u ermee in te stemmen dat SZW en de Belastingdienst/Toeslagen actief zullen communiceren met maatschappelijke organisaties over de afgesproken lijn met betrekking tot de structurele oplossing en de afhandeling van lopende gevallen, waarbij we de informatie zullen afstemmen per organisatie.

Directie Stelsel en Volksverzekeringen
Taakveld Volksverzekeringen,
WvB en andere SVB
regelingen

Datum

Onze referentie
2019-0000059334

Met opmerkingen	: Als er een wettelijke regeling komt die de mogelijkheid biedt om in bepaalde gevallen af te zien van terugvordering dan zal dat wel stand houden (ruime beoordelingsvrijheid van de wetgever). Een wettelijke regeling die die mogelijkheid uitsluitend biedt voor statushouders zal waarschijnlijk strijd opleveren met het verbod op discriminatie van EU-verdragenrecht
------------------------	--

4 Toelichting

- Sinds 1 januari 2015 is met de Wet hervorming kindregelingen de alleenstaande ouderkop in het kindgebonden budget geïntroduceerd. De alleenstaande ouderkop bedraagt in 2018 € 3.101 per jaar. Hiervoor komen ouders zonder toeslagpartner in aanmerking.
- Ouders die (met een toeslag) bekend zijn bij B/T krijgen automatisch kindgebonden budget. Als er geen toeslagpartner voor de ontvanger van het kindgebonden budget geregistreerd staat wordt ook de alleenstaande ouderkop automatisch door de B/T toegekend.
- Partners van statushouders die zijn achtergebleven in onveilig gebied kunnen niet aan B/T worden doorgegeven omdat zij niet beschikken over een burgerservicenummer. Deze partners zijn bekend bij gemeenten als dat door de in Nederland verblijvende partner is gemeld.
- Zodra de gehuwde partner komt nareizen en bekend is bij B/T voorafgaand aan de definitieve vaststelling van de ALO-kop, wordt de alleenstaande ouderkop teruggevorderd, omdat er al die tijd een toeslagpartner is geweest (die niet bij B/T gemeld kon worden).
- Zonder dat dit betrokkene te verwijten is, worden statushouders na gezinshereniging geconfronteerd met een terugvordering. Deze terugvordering bedraagt gemiddeld € 3.000 per jaar. Het feitelijk te betalen bedrag door middel van een betalingsregeling is echter afhankelijk van de betaalcapaciteit van betrokken statushouders en kan dus (veel) lager zijn.
- Vluchtelingenwerk Nederland heeft een inventarisatie gehouden en constateert een toename van de problemen. Volgens schatting van Vluchtelingenwerk hadden medio 2017 zo'n 1200 statushouders problemen.
- De B/T houdt daarnaast de definitieve vaststelling van het kindgebonden budget over 2016 van 60.000 ouders aan om te voorkomen dat het aantal terugvorderingen verder stijgt. Dit is in overleg met Fin en SZW besloten mede omdat destijds een aanpassing van wetgeving werd overwogen.
- Zowel de maatschappelijke effecten (problematische schuldsituaties) als uitvoeringstechnische aspecten voor B/T (voor de zomer start B/T met het definitief toekennen over 2017) maken dat besluitvorming urgent is.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WvB en andere SVB
regelingen

Datum

Onze referentie
2018-0000059334